

DOI: [10.58423/2786-6742/2025-11-280-291](https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-280-291)

УДК 336.717

Олена ДОРОШЕНКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту

Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна

ORCID ID: [0000-0002-6428-0326](https://orcid.org/0000-0002-6428-0326)

Scopus Author ID: [57362214400](https://orcid.org/57362214400)

e-mail: o.o.doroshenko@nuwm.edu.ua
(Corresponding author)

Юлія ВАШАЙ

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна

ORCID ID: [0000-0002-0664-0485](https://orcid.org/0000-0002-0664-0485)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Анотація. Невід'ємною та стратегічно важливою складовою фінансового сектору сучасної економіки є ринок електронних платежів, який забезпечує розвиток цифрових фінансових послуг, підвищення ефективності розрахунків та інтеграцію національної економіки у світовий фінансовий простір. В умовах активної цифровізації та зростання ролі фінтех-компаній державне регулювання ринку електронних платежів набуває особливого значення, оскільки дозволяє забезпечити баланс між інноваційністю, безпекою та захистом прав споживачів. У Європейському Союзі ця сфера регулюється комплексом нормативних актів, зокрема Директивою PSD2, яка встановлює правила для платіжних установ і запроваджує принцип відкритого банкінгу, а також E-Money Directive, що визначає порядок функціонування постачальників електронних грошей. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації цих європейських практик до умов України для забезпечення прозорості, стабільності та конкурентоспроможності вітчизняного фінансового ринку.

Метою дослідження є аналіз європейського досвіду державного регулювання електронних платежів та визначення можливостей його застосування в Україні. У статті досліджено теоретичні основи регулювання ринку електронних платежів, розглянуто ключові положення європейських директив, а також практику впровадження відкритого банкінгу, кіберзахисту та механізмів контролю за діяльністю постачальників платіжних послуг. Проведено порівняльний аналіз чинної нормативно-правової бази України та ЄС, виявлено подібності та відмінності у підходах до регулювання, визначено потенційні бар'єри для імплементації європейських норм у національне законодавство, зокрема обмеженість

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

цифрової інфраструктури, потребу у розвитку інституційних механізмів та підвищенні фінансової грамотності населення.

У результаті сформульовано напрями вдосконалення українського законодавства у сфері електронних платежів, серед яких: гармонізація норм з вимогами PSD2 та E-Money Directive, посилення ролі Національного банку України як центрального регулятора ринку, розширення механізмів міжвідомчої координації та впровадження сучасних стандартів кібербезпеки. Доведено, що адаптація європейських практик сприятиме підвищенню довіри до фінансової системи України, стимулюванню розвитку фінтех-сектору та інтеграції в європейський фінансовий простір.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом ефективності впровадження відкритого банкінгу, оцінкою впливу цифрових інновацій, зокрема штучного інтелекту, блокчейн-рішень та big data, на розвиток платіжної інфраструктури, а також вивченням можливостей інтеграції України у спільний європейський ринок платіжних послуг.

Ключові слова: електронні платежі; державне регулювання; ринок електронних платежів; PSD2; E-Money Directive; відкритий банкінг; кібербезпека.

JEL Classification: E42, G28, O33, F36

Absztrakt. A modern gazdaság pénzügyi szektorának szerves és stratégiaileg fontos összetevője az elektronikus fizetések piaca, amely biztosítja a digitális pénzügyi szolgáltatások fejlődését, az elszámolások hatékonyságának növelését és a nemzetgazdaság integrációját a globális pénzügyi térbe. Az aktív digitalizáció és a fintech vállalatok növekvő szerepének körülményei között az elektronikus fizetési piac állami szabályozása különös jelentőséggel bír, mivel lehetővé teszi az egyensúly biztosítását az innováció, a biztonság és a fogyasztói jogok védelme között. Az Európai Unióban ezt a területet egy jogszabály-komplexum szabályozza, különösen a PSD2 irányelv, amely szabályokat állapít meg a pénzforgalmi intézmények számára és bevezeti a nyílt bankolás (open banking) elvét, valamint az E-pénz irányelv (E-Money Directive), amely meghatározza az elektronikus pénz kibocsátók működési rendjét. A kutatás időszerűségét ezen európai gyakorlatok ukrainai viszonyokhoz való adaptálásának szükségessége indokolja a hazai pénzügyi piac átláthatóságának, stabilitásának és versenyképességének biztosítása érdekében.

A kutatás célja az elektronikus fizetések állami szabályozására vonatkozó európai tapasztalatok elemzése és ukrainai alkalmazási lehetőségeinek meghatározása. A cikk vizsgálja az elektronikus fizetési piac szabályozásának elméleti alapjait, áttekinti az európai irányelvek főbb rendelkezéseit, valamint a nyílt bankolás, a kibervédelem és a pénzforgalmi szolgáltatók tevékenységét ellenőrző mechanizmusok bevezetésének gyakorlatát. Összehasonlító elemzés készült Ukrajna és az EU jelenlegi jogszabályi keretének vonatkozásában, amely feltárta a szabályozás megközelítésében tapasztalható hasonlóságokat és különbségeket, továbbá meghatározásra kerültek az európai normák nemzeti jogrendszerbe történő implementációnak potenciális akadályai, különösen a digitális infrastruktúra korlátozottsága, az intézményi mechanizmusok fejlesztésének szükségessége, valamint a lakosság pénzügyi kultúrájának növelése.

Eredményképpen megfogalmazódtak az ukrán jogszabályok fejlesztési irányai az elektronikus fizetések területén, többek között: a normák harmonizációja a PSD2 és az E-pénz irányelv követelményeivel, az Ukrán Nemzeti Bank mint központi piaci szabályozó szerepének megerősítése, az intézményi koordinációs mechanizmusok bővítése és a korszerű kiberbiztonsági szabványok bevezetése. Bizonyítást nyert, hogy az európai gyakorlatok adaptálása hozzájárul az ukrán pénzügyi rendszer iránti bizalom növekedéséhez, a fintech szektor fejlődésének ösztönzéséhez és az európai pénzügyi térbe való integrációhoz.

A további kutatási perspektívák a nyílt bankolás bevezetése hatékonyságának elemzéséhez, a digitális innovációk – különösen a mesterséges intelligencia, a blokklánc-megoldások és a big data – fizetési infrastruktúra fejlődésére gyakorolt hatásának értékeléséhez, valamint Ukrajna közös európai fizetési piacba történő integrációs lehetőségeinek vizsgálatához kapcsolódnak.

Kulcsszavak: elektronikus fizetések, állami szabályozás, elektronikus fizetési piac, PSD2, E-pénz irányelv (E-Money Directive), nyílt bankolás (open banking), kiberbiztonság.

Abstract. An integral and strategically important component of the modern financial sector is the electronic payments market, which drives the development of digital financial services, increases the efficiency of settlements, and supports the integration of the national economy into the global financial space. In the context of active digitalization and the growing role of fintech companies, state regulation of the electronic payments market becomes particularly significant, as it ensures a balance between innovation, security, and consumer protection. In the European Union, this area is governed by a set of regulatory acts, including the PSD2 Directive, which establishes rules for payment institutions and introduces the principle of open banking, as well as the E-Money Directive, which sets requirements for electronic money issuers. The relevance of the research is determined by the need to adapt these European practices to the Ukrainian context in order to ensure transparency, stability, and competitiveness of the domestic financial market.

The purpose of this study is to analyze the European experience of regulating electronic payments and to determine the possibilities of its adaptation in Ukraine. The paper examines the theoretical foundations of payment market regulation, reviews the main provisions of European directives, and analyzes the implementation of open banking, cybersecurity, and supervisory mechanisms for payment service providers. A comparative analysis of the regulatory framework of Ukraine and the EU is conducted, identifying similarities and differences in regulatory approaches and outlining potential barriers to adopting European standards in national legislation, such as limited digital infrastructure, institutional constraints, and low financial literacy levels.

Based on the findings, directions for improving Ukrainian legislation in the field of electronic payments are proposed, including harmonization with PSD2 and the E-Money Directive, strengthening the role of the National Bank of Ukraine as the central regulator, expanding mechanisms of inter-institutional coordination, and introducing modern cybersecurity standards. It is concluded that adapting European practices will enhance trust in the Ukrainian financial system, stimulate the development of the fintech sector, and support the country's integration into the European financial space.

Future research perspectives include analyzing the effectiveness of open banking implementation, assessing the impact of digital innovations such as artificial intelligence, blockchain solutions, and big data on payment infrastructure development, and exploring the prospects of Ukraine's integration into the common European payment services market.

Keywords: electronic payments; state regulation; electronic payments market; PSD2; E-Money Directive; open banking; cybersecurity.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток фінансових технологій зумовлює стрімке поширення електронних платежів, які стають основою функціонування цифрової економіки та важливим інструментом підвищення фінансової інклюзії. Ринок електронних платежів формується як динамічний сегмент фінансової системи, що потребує ефективного державного регулювання задля забезпечення прозорості операцій, захисту прав споживачів, мінімізації ризиків шахрайства та дотримання вимог кібербезпеки.

У країнах Європейського Союзу вже сформовано комплексну систему нормативно-правового регулювання електронних платежів, зокрема через впровадження Директиви про платіжні послуги (PSD2) та Директиви про електронні гроші (E-Money Directive). Ці документи створили правові засади для розвитку відкритого банкінгу, посилення конкуренції на фінансовому ринку та

підвищення рівня захисту користувачів. Для України питання гармонізації законодавства у сфері електронних платежів із європейськими нормами набуває особливої актуальності в умовах інтеграції до єдиного фінансового простору ЄС. Водночас національне регуляторне поле ще перебуває у процесі модернізації, що потребує детального аналізу європейського досвіду та визначення оптимальних шляхів його адаптації до українських реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ринок електронних платежів у сучасних умовах розглядається дослідниками як стратегічний елемент цифрової економіки, що потребує комплексного правового регулювання. У працях українських науковців наголошується на поступовій трансформації національної нормативної бази відповідно до європейських стандартів. Так, Лисенко Н. [1] аналізує положення нового Закону України «Про платіжні послуги», підкреслюючи його значення для систематизації категорій платіжних сервісів та розширення конкуренції на фінансовому ринку. Ходолій Ю. і Таранець Б. [2] вказують на інноваційні тенденції розвитку платіжних систем, які потребують удосконалення механізмів регуляторного контролю. Разом із тим Ткачук С., Супруненко С. і Стендер С. [3] акцентують увагу на недоліках правозастосування та проблемах захисту прав споживачів в Україні, що вимагає гармонізації з європейськими нормами. Європейський досвід, висвітлений у працях Грабовського М. [4] та Стеценка С. зі співавт. [5], демонструє високий рівень інституціоналізації регулювання електронних платежів, зокрема через впровадження Директив PSD2 та E-Money Directive, а також нових правил щодо миттєвих платежів. Ці документи формують правові основи відкритого банкінгу, підвищення конкуренції й посилення кіберзахисту користувачів. Додатково Алісов Є. [6] підкреслює важливість правового забезпечення використання електронних грошей та криптовалют у публічних фінансах, що розширює контекст регулювання. Таким чином, аналіз літератури свідчить про наявність у ЄС розвиненої нормативної бази та практик державного контролю, які можуть бути корисними для вдосконалення української системи регулювання ринку електронних платежів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У рамках даного дослідження основна увага зосереджується на тих аспектах регулювання ринку електронних платежів, які залишаються недостатньо опрацьованими в Україні та потребують врахування європейського досвіду. По-перше, йдеться про гармонізацію національної нормативно-правової бази із положеннями Директиви PSD2 [7] та E-Money Directive [8], зокрема у частині ліцензування постачальників послуг та забезпечення належного рівня конкуренції на ринку. По-друге, невирішеним залишається питання впровадження механізмів відкритого банкінгу, що передбачає інтеграцію нових учасників та створення прозорих правил обміну фінансовими даними. По-третє, потребує дослідження регуляторна практика у сфері миттєвих платежів та можливості її адаптації до української інфраструктури.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей державного регулювання ринку електронних платежів у країнах ЄС, аналіз нормативно-правових актів (зокрема Директиви PSD2 [7] та E-Money Directive [8]), а також визначення напрямів та можливостей адаптації європейських практик до українського законодавчого та фінансового середовища з урахуванням сучасних викликів цифровізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок електронних платежів теоретично розглядається як частина платіжної інфраструктури, що забезпечує обіг грошових зобов'язань у цифровій формі та включає різні категорії постачальників платіжних послуг (банки, е-моні інститути, третіх постачальників тощо). У регуляторній теорії основні цілі державного втручання визначаються як забезпечення платіжної інтеграції та ефективності ринку, створення рівних умов для конкуренції, гарантування фінансової стійкості постачальників послуг та захисту прав споживачів. Ці цілі реалізуються через поєднання інструментів: класифікацію й ліцензування учасників, вимоги до капіталу та резервів, правила функціонування платіжних інструментів і обігу e-money, а також заходи інформаційної та операційної безпеки. В ЄС такі підходи закріплені в правових актах, зокрема в Другій директиві про платіжні послуги (PSD2), яка спрямована на підвищення конкуренції та безпеки розрахунків, і в Директиві про електронні гроші, яка встановлює правила для е-моні інституцій та їхнього нагляду [9]. Окремий теоретичний пласт стосується механізмів відкритого банкінгу і доступу до даних клієнтів: регулювання, що зобов'язує традиційні банки надавати авторизованим третім сторонам API-доступ до платіжних рахунків, розглядається як інструмент для стимулювання інновацій і конкуренції, водночас породжуючи нові вимоги до захисту даних і кібербезпеки. Теоретичні моделі показують, що ефективна реалізація open banking вимагає чіткої ролі регулятора у сертифікації третіх постачальників, стандартизації технічних інтерфейсів та встановленні правил відповідальності у разі збоїв або шахрайських операцій. Крім того, розвиток миттєвих платежів та їхньої інфраструктури ставить окремі нормативні завдання щодо забезпечення швидкості, прозорості та оперативного нагляду за якістю обслуговування. Практичні та емпіричні дослідження підкреслюють, що при впровадженні цих інструментів регулятору необхідно балансувати між стимулюванням інновацій і мінімізацією системних та споживчих ризиків [10].

Європейський досвід державного регулювання ринку електронних платежів характеризується комплексним підходом, який поєднує розвиток конкуренції, захист споживачів та забезпечення безпеки платіжних операцій. Важливим нормативним актом у цій сфері є Директива PSD2 (Directive (EU) 2015/2366), яка модернізувала правове поле платіжних послуг у ЄС. PSD2 запровадила інститут третіх постачальників платіжних послуг (Payment Initiation Service Providers - PISPs та Account Information Service Providers - AISPs), посилила вимоги до автентифікації користувачів через Strong Customer Authentication (SCA) та зобов'язала банки відкривати доступ до рахунків через API. Це дало поштовх до

розвитку open banking, створило умови для появи нових фінансових сервісів, одночасно посилюючи вимоги до безпеки й захисту прав споживачів [11]. Не менш значущим документом стала Директива про електронні гроші (E-Money Directive, 2009/110/EC, відома як EMD2), яка встановила вимоги до діяльності е-моні інституцій, зокрема щодо капітальних резервів, зберігання клієнтських коштів та процедур нагляду. Вона спрямована на забезпечення балансу між розвитком інновацій та належним захистом користувачів. Дослідження засвідчують, що EMD2 вплинула на формування нових бізнес-моделей та конкурентне середовище в галузі електронних платежів [12]. Практика відкритого банкінгу в ЄС безпосередньо пов'язана з вимогами PSD2: банки зобов'язані надавати авторизованим третім сторонам доступ до рахунків клієнтів за умови їхньої згоди. Це дало змогу з'явитися новим фінтех-сервісам, підвищило конкуренцію та сприяло інноваціям. Водночас дослідники звертають увагу на проблеми стандартизації API, різний рівень впровадження open banking у країнах ЄС та потребу чіткішого регулювання взаємовідносин між банками, ТРР і споживачами [13]. Особливе місце займають питання кібербезпеки та захисту прав споживачів. У ЄС вони регулюються через вимоги PSD2 та регуляторні технічні стандарти, що стосуються автентифікації та динамічного зв'язування транзакцій. Додатково застосовується Загальний регламент про захист даних (GDPR), який визначає порядок обробки персональної інформації. Наукові дослідження відзначають, що впровадження SCA знизило ризик шахрайських операцій, але водночас породило нові виклики для користувацького досвіду та операційних процесів фінансових установ. У результаті наголошується на важливості комплексного підходу до управління кіберризиками, який поєднує технічні стандарти, сертифікацію постачальників, швидкі механізми реагування на інциденти та підвищення фінансової грамотності споживачів [14].

Щодо державного регулювання в Україні, то Верховна Рада України ухвалила Закон «Про платіжні послуги» (№ 1591-IX), який визначає поняття платіжних послуг, категорії постачальників, умови авторизації їхньої діяльності, порядок випуску електронних грошей та засади оверсайту платіжної інфраструктури. Цей закон створив юридичну основу для приведення національного регуляторного поля у відповідність до міжнародних стандартів (зокрема ISO 20022) і встановив базові механізми контролю та звітності для учасників ринку [15]. На рівні регулятора Національний банк України (НБУ) підготував і поступово впроваджує підзаконні акти, які деталізують механізми оверсайту платіжної інфраструктури та умови функціонування відкритого банкінгу; 1 серпня 2025 р. НБУ ввів у дію регуляції щодо open banking, давши учасникам ринку перехідний період на адаптацію. Ці ініціативи спрямовані на наближення українських правил до підходів ЄС і створення єдиних технічних стандартів для API-доступу [16].

Якщо порівнювати регуляторні підходи ЄС та України, то зазначимо, що в ЄС регулювання ринку електронних платежів ґрунтується на наднаціональних

директивах і регламентах - передусім PSD2 (Directive (EU) 2015/2366) для платіжних послуг та E-Money Directive (2009/110/EC) для е-моні інституцій - які встановлюють уніфіковані мінімальні стандарти, механізми ліцензування, вимоги до пруденційного нагляду та єдині технічні орієнтири (RTS для SCA і API). На рівні ЄС також працюють злагоджені органи нагляду (наприклад, ЕВА) та є практика перекладу директив у деталізовані технічні стандарти, що забезпечує відносну уніфікацію правил між країнами-членами [7, 8]. В Україні основні положення, аналогічні PSD2/EMD2, почали закріплюватися на національному рівні лише останніми роками; законодавство та підзаконні акти виконують роль бази, але частина технічних стандартів і процедур (наприклад, детальна технічна специфікація API, порядок сертифікації третіх постачальників) формулюється регулятором поступово. Тобто поки ЄС працює в середовищі, де директиви та RTS уже мають практичну реалізацію в багатьох державах-членах, Україна проходить етап трансформації інституцій і адаптації підзаконних актів [17]. У табл. 1 узагальнено потенційні бар'єри для адаптації європейських практик в Україні.

Таблиця 1.

Потенційні бар'єри для адаптації європейських практик в Україні *

№ з/п	Потенційний бар'єр	Характеристика
1	Інституційна спроможність і нагляд	ЄС має трирівневу систему гармонізації (директиви/регламенти – національна імплементація – нагляд через національні органи та ЕВА). В Україні НБУ та інші органи посилюють свої повноваження, але існує ризик дефіциту ресурсів (кадри, IT-інфраструктура, процеси оверсайту) для повноцінного контролю великого числа нових небанківських гравців. Це створює потребу в посиленому інституційному навчанні та технічній модернізації.
2	Технічні й інфраструктурні виклики	Перехід до стандартизованих API, впровадження ISO-20022 у платежах та забезпечення сумісності з європейськими RTS вимагає значних інвестицій від банків і постачальників сервісів; для деяких гравців - особливо невеликих банків і початкових fintech-стартапів - це може стати бар'єром входу.
3	Захист даних і прав споживачів	У ЄС питання захисту персональних даних регулює GDPR; в Україні діє національний Закон «Про захист персональних даних» (№ 2297-VI), але різниця у підходах і практиці правозастосування може ускладнити сумісність процедур обміну даними між юрисдикціями. Для трансграничної інтеграції та для забезпечення довіри користувачів Україні необхідно синхронізувати практики захисту даних і механізми контролю доступу до фінансової інформації.
4	Правова гармонізація та адаптація під європейські директиви	Хоча законодавча база України вже містить перекриття з PSD2/EMD2, практична імплементація (деталізація процедур ліцензування, вимоги до капіталу EMIs, правила SCA/RTS) потребує додаткових підзаконних актів і часу на приведення національних норм у відповідність із директивними нормами. Окрім того, існують адміністративні, фінансові та ринкові бар'єри, які можуть уповільнити швидку адаптацію на практиці.

* Сформовано автором за джерелами [7,8,17]

Таким чином, Україна вже має законодавчі засади для модернізації ринку електронних платежів (Закон про платіжні послуги, рамкові акти НБУ) і зробила важливий крок запуском open banking (1 серпня 2025 р.). Водночас повна адаптація європейських практик потребує подальшого напрацювання технічних стандартів, посилення наглядових можливостей регулятора, уніфікації підходів до захисту персональних даних та комплексних інвестицій у IT-інфраструктуру учасників ринку. Урахування цих бар'єрів має лягти в основу рекомендацій щодо поетапної імплементації PSD2/EMD2-подібних механізмів в українському контексті.

Україна може запозичити комплексний підхід ЄС, який поєднує чіткі правові норми для нових учасників ринку (PISP/AISP), пруденційні правила для е-моні інституцій та технічні стандарти для API і SCA, що стимулює інновації при одночасному захисті споживачів. Практичне застосування таких норм у національному середовищі відкриває можливості для зростання конкуренції та появи нових фінтех-сервісів, розвитку миттєвих платежів і підвищення якості обслуговування клієнтів. Впровадження відкритого банкінгу в Україні (регуляторні ініціативи НБУ, запуск на 1 серпня 2025 р.) створює сприятливу інфраструктурну точку опори для цих змін [7, 8].

В Україні необхідні зміни у законодавстві та нормативних актах. По-перше, потребує завершення імплементація положень, які еквівалентні PSD2, у вигляді детального визначення прав і обов'язків TPP (PISP/AISP), процедур ліцензування/реєстрації та вимог до звітності; це включає також формалізацію правил open banking (технічні вимоги до API, порядок отримання згоди клієнта). По-друге, слід уніфікувати пруденційні вимоги для е-моні інституцій (вимоги до капіталу, сегрегації коштів, систем внутрішнього контролю) відповідно до принципів EMD2, а також запровадити підзаконні акти, що деталізують механізми SCA і інцидент-респонсу згідно з RTS EBA. Нарешті, потрібно гармонізувати норми з питання захисту персональних даних та трансграничного обміну інформацією, щоб забезпечити сумісність із GDPR-подібними стандартами при трансфері даних.

Національний банк України має виконати роль головного координаційного регулятора: розробити і впровадити підзаконні акти з технічних стандартів open banking, встановити порядок ліцензування/реєстрації TPP та нагляду за ЕМІ, організувати процес сертифікації й аудиту безпеки API. НБУ також повинен посилити інституційну спроможність (кадрові ресурси, аналітика, SIEM/моніторинг інцидентів) і налагодити співпрацю з іншими органами - органами захисту персональних даних, правоохоронцями, Нацкомфінпослуг та регуляторами фінансового ринку - а також із суб'єктами приватного сектору (банки, fintech). Паралельно корисною буде участь у міжнародних робочих групах і використання практик ЕВА щодо стандартів та нагляду (наприклад, робочі групи з API під PSD2).

Узагальнення ключових положень директив PSD2 та EMD2 та можливостей їх адаптації в Україні наведено в табл. 2.

Таблиця 2.

Ключові положення директив PSD2 та EMD2 та можливостей їх адаптації в Україні *

Аспект регулювання	PSD2 (2015/2366/EU)	EMD2 (2009/110/EC)	Можливості адаптації в Україні
Суб'єкти ринку	Визнає нових постачальників: PISPs (ініціювання платежів), AISPs (доступ до інформації про рахунки)	Встановлює правовий статус е-моні інституцій (Electronic Money Institutions, EMI)	Закріплення статусу нових гравців у законодавстві для розвитку фінтех-сектору; створення механізмів ліцензування ЕМІ
Доступ до рахунків (open banking)	Банки зобов'язані забезпечувати доступ до рахунків через API	Не регулює доступ, зосереджена на випуску електронних грошей	Розробка єдиних стандартів API для банків і ТРР в Україні; розвиток open banking як інфраструктурного проекту
Захист споживачів	Вимоги до Strong Customer Authentication (SCA), правила повернення коштів при несанкціонованих транзакціях	Обов'язок ЕМІ зберігати кошти клієнтів на сегрегованих рахунках; пруденційні вимоги	Посилення вимог до захисту даних і коштів користувачів, створення механізмів швидкого врегулювання спорів
Інновації та конкуренція	Сприяє появі нових фінансових сервісів через ТРР	Створює правове поле для розвитку е-грошей і небанківських установ	Стимулювання розвитку небанківських постачальників платіжних послуг, підтримка стартапів у сфері електронних платежів
Кібербезпека	Впровадження RTS (Regulatory Technical Standards) щодо безпеки API, автентифікації та управління ризиками	Основний акцент на фінансовій стабільності інститутів	Адаптація технічних стандартів безпеки для українського ринку; інтеграція з європейськими нормами кіберзахисту
Нагляд і регулювання	Посилений нагляд за діяльністю ТРР; вимоги до звітності та контролю	Нагляд за ЕМІ з боку національних регуляторів	Удосконалення функцій НБУ та Нацкомфінпослуг щодо контролю діяльності фінтех- і е-моні інституцій

* Сформовано автором за джерелами [7,8]

Поетапна імплементація PSD2-подібних норм і технічних стандартів (API, SCA, пруденційні вимоги для ЕМІ) створить передумови для сумісності платіжної інфраструктури з європейською, що полегшить трансграничні розрахунки, залучення інвесторів і входження українських fintech-послуг на ринки ЄС. У середньостроковій перспективі (кілька років) це може підвищити конкуренцію, знизити транзакційні витрати і стимулювати цифрову фінансову інклюзію. Водночас досягнення повної інтеграції вимагатиме узгодження

процедур контролю й обміну даними, інвестицій у ІТ-сумісність та поступового набуття практичних навичок у регулятора й ринку - завдання, які потрібно закласти у дорожню карту адаптації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведеного дослідження було з'ясовано, що європейський досвід державного регулювання ринку електронних платежів, сформований на основі Директив PSD2, E-Money Directive, а також концепції відкритого банкінгу, демонструє комплексний підхід до забезпечення конкурентного середовища, кібербезпеки та захисту прав споживачів. Порівняльний аналіз показав, що Україна вже здійснила важливі кроки у напрямку гармонізації законодавства з європейськими нормами, зокрема завдяки ухваленню Закону «Про платіжні послуги». Водночас зберігаються значні відмінності у регуляторних підходах, особливо щодо відкритого банкінгу, рівня кіберзахисту та практичного застосування норм щодо електронних грошей.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі механізмів імплементації європейських директив у національне законодавство України, зокрема у частині відкритих інтерфейсів доступу до фінансових даних та побудови дієвої системи захисту прав споживачів у сфері електронних платежів. Доцільним напрямом також є дослідження впливу цифрових інновацій (штучного інтелекту, блокчейн-рішень) на розвиток ринку та оцінка можливостей інтеграції України до єдиного європейського фінансового простору, що сприятиме посиленню фінансової стабільності та інвестиційної привабливості країни.

Список використаних джерел

1. Лисенко Н. Правове регулювання платіжної послуги в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2023. № 124(5). С. 61-65. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2022/5.124-10>.
2. Худолій Ю., Таранець Б. Сучасний стан та інноваційні напрямки розвитку платіжних систем в Україні. *Соціальна економіка*. 2021. № 62. С. 177-191. DOI: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-17>.
3. Tkachuk S., Suprunenko S., Stender S. Regulatory Challenges and Consumer Protection in the Context of the Growth of Electronic Money in Ukraine: A Literature Review. *Law, Business and Sustainability Herald*. 2023. Vol. 3, No. 2. P. 15-29. URL: <https://lbsherald.org/index.php/journal/article/view/57>. (дата звернення 20.09.2025)
4. Grabowski M. The EU Instant Payments Regulation and Payment Packages – Interpretation and Best Practices. *Financial Law Review*. 2025. Vol. 37, no. 1. P. 48–61. URL: <https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/flr/article/view/12608> (дата звернення: 22.09.2025).
5. Stetsenko S., Syniavska O. Yu., Shelukhin M., Lukash S., Barash Y. Financial and Legal Regulation of Electronic Money Circulation in Developed Countries. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22, iss. 2S. URL: <https://www.abacademies.org/articles/financial-and-legal-regulation-of-electronic-money-circulation-in-developed-countries-8448.html> (дата звернення: 22.09.2025).
6. Alisov I. Electronic money, cryptocurrencies and payment systems: some trends in the legal regulation in the context of digitalization of public finance. *ScienceRise: Juridical Science*. 2023.

- No. 3(25). P. 35-40. DOI: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2023.286150> URL: https://journals.uran.ua/sr_law/article/view/286150. (дата звернення 20.09.2025)
7. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market (PSD2). *Official Journal of the European Union*. 2015. L 337. P. 35-127. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015L2366>. (дата звернення 20.09.2025).
8. Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions (E-Money Directive). *Official Journal of the European Union*. 2009. L 267. P. 7-17. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0110>. (дата звернення 20.09.2025)
9. European Central Bank. Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures. Frankfurt am Main: ECB, 2018. URL: <https://www.ecb.europa.eu/paym/cyber-resilience>.
10. Colangelo G., Khandelwal P. The many shades of open banking: A comparative analysis of rationales and models. *Internet Policy Review*. 2025. № 14(1). DOI: <https://doi.org/10.14763/2025.1.1821>
11. Polasik M., Huterska A., Iftikhar R., Mikula Š. The impact of Payment Services Directive 2 on the PayTech sector development in Europe, *Journal of Economic Behavior & Organization*. 2020. Volume 178. P. 385-401. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2020.07.010>. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167268120302328> (дата звернення 20.09.2025)
12. Bergt J. Evolution of Electronic Money Regulations: Insights into E-Money Business and Legal Definitions in the EU Framework. 2023. URL: https://chambers.com/articles/evolution-of-electronic-money-regulations-insights-into-e-money-business-in-the-eu?utm_ (дата звернення 20.09.2025)
13. Colangelo G. Open Banking goes to Washington: Lessons from the EU on regulatory-driven data sharing regimes. *Computer Law & Security Review*. 2024. Vol. 54, 106018. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106018>
14. Fabcic D. Strong Customer Authentication in Online Payments Under GDPR and PSD2: A Case of Cumulative Application. *15th IFIP International Summer School on Privacy and Identity Management (Privacy and Identity)*. Sep 2020. Maribor, Slovenia. P.78-95. DOI: 10.1007/978-3-030-72465-8_5
15. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1591-20?utm_ (дата звернення 20.09.2025)
16. Ukraine's National Bank Issues Draft Regulation on Open Banking". U.S.-Ukraine Business Council. (2025). URL: <https://usubc.org/ukraine-national-bank-issues-draft-regulation-on-open-banking/> (дата звернення 20.09.2025)
17. Відкритий банкінг. Офіційна сторінка Національного банку України. (2025). URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/open-banking>. (дата звернення 20.09.2025)
18. Петрофанова К. Comparative characteristics of electronic, cash and cashless money. *Problems of Legality*. 2017. № 139. P. 86–94. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.139.115222>

References

1. Lysenko, N. (2023). Legal regulation of payment services in Ukraine. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Sciences*, 124(5), 61-65. <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2022/5.124-10>. [in Ukrainian].
2. Khudoly, Yu., & Taranets, B. (2021). Current state and innovative directions of payment systems development in Ukraine. *Social Economy*, (62), 177-191. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2021-62-17>. [in Ukrainian].

3. Tkachuk, S., Suprunenko, S., & Stender, S. (2023). Regulatory Challenges and Consumer Protection in the Context of the Growth of Electronic Money in Ukraine: A Literature Review. *Law, Business and Sustainability Herald*, 3(2), 15-29. <https://lbsherald.org/index.php/journal/article/view/57>. [in Ukrainian].
4. Grabowski, M. (2025). The EU Instant Payments Regulation and Payment Packages – Interpretation and Best Practices. *Financial Law Review*, 37(1), 48–61. <https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/flr/article/view/12608> [in Ukrainian].
5. Stetsenko, S., Syniavska, O. Yu., Shelukhin, M., Lukash, S., & Barash, Y. (2019). Financial and Legal Regulation of Electronic Money Circulation in Developed Countries. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 22, 2S. <https://www.abacademies.org/articles/financial-and-legal-regulation-of-electronic-money-circulation-in-developed-countries-8448.html> [in Ukrainian].
6. Alisov, I. (2023). Electronic money, cryptocurrencies and payment systems: some trends in the legal regulation in the context of digitalization of public finance. *ScienceRise: Juridical Science*, 3(25), 35-40. <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2023.286150> https://journals.urau.ua/sr_law/article/view/286150
7. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market (PSD2). (2015). *Official Journal of the European Union*, L 337, 35-127. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015L2366>.
8. Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions (E-Money Directive). (2009). *Official Journal of the European Union*, L 267, P. 7-17. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0110>.
9. European Central Bank. (2018). Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures. <https://www.ecb.europa.eu/paym/cyber-resilience>
10. Colangelo, G., & Khandelwal, P. (2025). The many shades of open banking: A comparative analysis of rationales and models. *Internet Policy Review*, 14(1). <https://doi.org/10.14763/2025.1.1821>
11. Polasik, M., Huterska, A., Iftikhar, R., & Mikula, Š. (2020). The impact of Payment Services Directive 2 on the PayTech sector development in Europe. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 178, 385-401. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2020.07.010>.
12. Bergt, J. (2023). Evolution of Electronic Money Regulations: Insights into E-Money Business and Legal Definitions in the EU Framework. https://chambers.com/articles/evolution-of-electronic-money-regulations-insights-into-e-money-business-in-the-eu?utm_
13. Colangelo, G. (2024). Open Banking goes to Washington: Lessons from the EU on regulatory-driven data sharing regimes, *Computer Law & Security Review*, 54, 106018, <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2024.106018>.
14. Fabcic, D. (2020). Strong Customer Authentication in Online Payments Under GDPR and PSD2: A Case of Cumulative Application. *15th IFIP International Summer School on Privacy and Identity Management (Privacy and Identity)*, 78-95. 10.1007/978-3-030-72465-8_5
15. On Payment Services. Law of Ukraine № 1591-IX (2021). https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1591-20?utm_
16. U.S.-Ukraine Business Council. (2025). Ukraine's National Bank Issues Draft Regulation on Open Banking". <https://usubc.org/ukraine-national-bank-issues-draft-regulation-on-open-banking/>.
17. Official website of the National Bank of Ukraine. (2025). Open Banking. <https://bank.gov.ua/ua/payments/open-banking>.
18. Petrofanova, K. (2017). Comparative characteristics of electronic, cash and cashless money. *Problems of Legality*, 139, 86–94. <https://doi.org/10.21564/2414-990x.139.115222> [in Ukrainian].

Отримано:	05.10.2025	Beérkezett:	2025.10.05	Received:	05.10.2025
Прийнято до друку:	25.11.2025	Elfogadva:	2025.11.25	Accepted:	25.11.2025
Опубліковано:	17.12.2025	Megjelent:	2025.12.17	Published:	17.12.2025